

Κεφάλαιο 7

Το Αλβανικό Έπος (σελ. 204 – 207)

Το 1939 ξέσπασε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος. Η Ελλάδα μπήκε στον πόλεμο έναν χρόνο αργότερα, στις 28 Οκτωβρίου 1940, όταν της επιτέθηκαν οι Ιταλοί.

▲ Εθαιογραφία του Αλέξ. Αλεξανδράκη με τον τίτλο «Πυροβωθικό στο ποτάμι», Αθήνα, συλλογή οικογένειας Αλεξανδράκη

Οι συνέπειες του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου για τη Γερμανία – Η παραχώρηση της Δυτικής Θράκης στην Ελλάδα

Μετά την ήττα της στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο η Γερμανία έχασε αρκετά εδάφη, ενώ εξαναγκάστηκε να πληρώσει μεγάλες αποζημιώσεις και να μειώσει δραστικά το στρατό της. Αλλά και η ηττημένη Βουλγαρία υποχρεώθηκε να παραχωρήσει τη Δυτική Θράκη στην Ελλάδα.

Σχόλιο [j1]: Πολεμική αποζημίωση η Ο33 : Πολεμική ~, χρηματικό ποσό που καταβάλλει στο νικητή το κράτος που ηττήθηκε.

Δικτατορικά καθεστώτα στη Γερμανία (Χίτλερ, ναζιστικό κόμμα) και στην Ιταλία (Μουσολίνι, ναζιστικό κόμμα)

Στη διάρκεια του Μεσοπολέμου πολλά δημοκρατικά πολιτεύματα κατέρρευσαν και τα διαδέχθηκαν δικτατορίες. Στη Γερμανία το 1933 πήρε την εξουσία ο αρχηγός του ναζιστικού κόμματος Αδόλφος Χίτλερ, που υποσχόταν να ξανακάνει τη χώρα υπολογίσιμη δύναμη από τους αντιπάλους της. Από το 1922 στην Ιταλία είχε επικρατήσει ο ιδρυτής του φασιστικού κόμματος, Μπενίτο Μουσολίνι. Το 1936 η Ιταλία συμμαχισε με τη Γερμανία (άξονας Ρώμης-Βερολίνου), στην προσπάθειά της να κυριαρχήσει στη Μεσόγειο και στα Βαλκάνια, επαναφέροντας την ένταση και τους φόβους ενός νέου πολέμου πάνω από την Ευρώπη.

Σχόλιο [j2]: κατάρρευση Ρ αόρ. κατέρρευσα, β. για κτ. που παύει να υπάρχει ή να ισχύει ύστερα από ολοκληρωτική καταστροφή ή αποτυχία: Ύστερα από την τελευταία επίθεση το μέτωπο του εχθρού κατέρρευσε. Τα απολυταρχικά καθεστώτα κατέρρευσαν το ένα μετά το άλλο.

Σχόλιο [j3]: δικτατορία η Ο25 : καθεστώς διακυβέρνησης μιας χώρας, κατά το οποίο ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων συγκεντρώνει στα χέρια της τη νομοθετική και την εκτελεστική εξουσία την οποία ασκεί ανεξέλεγκτα: Φασιστική / ναζιστική ~.

Σχόλιο [j4]: Άξονας: ό,τι συνδέει ως συμμαχικός δεσμός: ~ Μόσχας-Παρισίων. // Άξονας, συμμαχία ανάμεσα στη φασιστική Ιταλία και στη χιτλερική Γερμανία: Οι δυνάμεις του Άξονα.

 Ματιά στο παρελθόν

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 1939, όταν η ναζιστική Γερμανία του Χίτλερ εισέβαλε στην Πολωνία. Σύντομα εμπλέχθηκαν σ' αυτόν οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, οι ΗΠΑ και πολλά κράτη από άλλες ηπείρους.

Ο Αδόλφος Χίτλερ

Η εισβολή της Γερμανίας στην Τσεχοσλοβακία και της Ιταλίας στην Αλβανία

Οι φόβοι δεν άργησαν να επαληθευτούν. Ο Χίτλερ ανάγκασε την Αυστρία να ενωθεί με τη Γερμανία ενώ τον επόμενο χρόνο εισέβαλε στην Τσεχοσλοβακία. Παράλληλα ο ιταλικός στρατός κατέλαβε το 1939 την Αλβανία, κρούοντας το καμπανάκι του κινδύνου για την Ελλάδα.

Σχόλιο [j5]: Καταλαμβάνω: 1α. γίνομαι κύριος μιας στρατιωτικής θέσης, κατά τη διάρκεια πολεμικής επιχειρήσης, ή μιας ανεξάρτητης χώρας ύστερα από την επιτυχή έκβαση ενός επιθετικού πολέμου: Ο στρατός έκανε επίθεση εναντίον των εχθρικών οχυρών και τα κατέλαβε. Οι Γερμανοί κατέλαβαν την Ελλάδα τον Απρίλιο του 1941.

Σχόλιο [j6]: κρούω : (λόγ.) χτυπώ, κυρίως στη ΦΡ ~ τον κώδωνα του κινδύνου*

Η στρατιωτική προετοιμασία της Ελλάδας – Ο ρόλος του Ιωάννη Μεταξά

Η ιταλική επιθετικότητα δεν βρήκε την Ελλάδα απροετοίμαστη. Ο Ιωάννης Μεταξάς είχε ήδη από το 1936 φροντίσει για τη στρατιωτική προετοιμασία της χώρας. Έτσι, διπλασίασε τις πολεμικές δαπάνες, μερίμνησε για τη δημιουργία αξιόπιστου πυροβολικού και εκπόνησε σχέδια μάχης για ενδεχόμενες επιθέσεις από τη Βουλγαρία και αργότερα από την Ιταλία.

Σχόλιο [j7]: πυροβολικό το Ο38 : α. τμήμα στρατού που διαθέτει κυρίως πυροβόλα: Το ~ καλύπτει με τα πυρά του το επιτιθέμενο πεζικό. Πεδινό ~. Ορειβατικό ~ ή ορεινό ~. Αντιαεροπορικό ~. Το ~ της μεραρχίας. Μέσο / ελαφρό ~. Βαρύ ~, που αποτελείται από μεγάλα, ογκώδη πυροβόλα

Η έναρξη του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου – Η εισβολή του Γερμανικού στρατού στην Πολωνία – Η Αγγλία, η Γαλλία, η Ιαπωνία, η Ρωσία, οι ΗΠΑ

Σχόλιο [j8]: εκπονώ -ούμαι Ρ10.9 : κατασκευάζω, παρασκευάζω και επεξεργάζομαι ως το τέλος ένα έργο που απαιτεί πνευματική προσπάθεια και επιμελή εργασία: ~ μελέτη / σύγγραμμα / διατριβή / σχέδιο / πρόγραμμα.

Το 1939 ξέσπασε ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, όταν ο γερμανικός στρατός εισέβαλε στη γειτονική Πολωνία, που την ασφάλειά της είχε εγγυηθεί η Αγγλία. Πολλές χώρες της Ευρώπης, με πρώτες την Αγγλία και τη Γαλλία, κήρυξαν πόλεμο στις δυνάμεις του Άξονα, σχηματίζοντας τη δική τους συμμαχία. Ο πόλεμος γρήγορα επεκτάθηκε κι έγινε παγκόσμιος. Με τον Άξονα συμάχησε η Ιαπωνία, ενώ με τους Συμμάχους συντάχθηκε η Ρωσία και κατόπιν οι ΗΠΑ.

Σχόλιο [j9]: συντάσσομαι: (μτφ., παθ.) τάσσομαι μαζί με άλλους με τη γνώμη ή με το μέρος κάποιου:

Η Ελλάδα μπαίνει στον πόλεμο την 28^η Οκτωβρίου 1940 (ο τορπιλισμός της «Έλλης», το τελεσίγραφο του πρεσβευτή Γκράτσι) – Η άρνηση του Μεταξά – Το «ΟΧΙ»

Η Ελλάδα μπήκε στον πόλεμο τον Οκτώβριο του 1940. Είχαν προηγηθεί εχθρικές ιταλικές ενέργειες, με σοβαρότερη

τον **τορπιλισμό** του **καταδρομικού «Έλλη»** από **ιταλικό υποβρύχιο**, τον Δεκαπενταύγουστο του 1940, στο λιμάνι της Τήνου. Δύομισι μήνες αργότερα, **χαράματα της 28ης Οκτωβρίου**, ο **Ιταλός πρέσβης στην Αθήνα Γκράτσι** **επέδωσε στον Μεταξά τελεσίγραφο ζητώντας την παράδοση της χώρας**. Η άρνηση του Μεταξά εξ ονόματος όλων των Ελλήνων σήμανε την αρχή του πολέμου.

Σχόλιο [j10]: καταδρομικό το O38 : πολεμικό πλοίο, εξοπλισμένο με πυροβόλα, πυραύλους κτλ. και ικανό να αναπτύξει μεγάλη ταχύτητα, που χρησιμοποιείται για την καταστροφή ή για την προστασία πολεμικών ή εμπορικών πλοίων.

Σχόλιο [j11]: υποβρύχιο το O40 : σκάφος, κυρίως πολεμικό, το οποίο έχει τη δυνατότητα να πλέει κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας: *Ατομικό -*, που κινείται με πυρηνική ενέργεια. *Στόλοι υποβρυχίων.*

Σχόλιο [j12]: επιδίω P αόρ. επέδωσα, : παραδίω κτ. σε κπ. συνήθ. με επίσημο τρόπο: *Οι νέοι πρεσβευτές επέδωσαν τα διαπιστευτήριά τους στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας*

▲ Διοδήλωση Αθηναίων το πρωί της 28^{ης} Οκτωβρίου 1940, Αθήνα, Πολεμικό Μουσείο

Η εισβολή των ιταλικών στρατευμάτων στην Ήπειρο

Λίγο αργότερα **ιταλικά στρατεύματα εισέβαλαν από τα ελληνοαλβανικά σύνορα**, με σκοπό να καταλάβουν αρχικά την **Ήπειρο**. Ταυτόχρονα μία **ομάδα Αλπινιστών διείσδυσε στη Βόρεια Πίνδο** για να χτυπήσει στα **νώτα** τους οχυρωμένους Έλληνες και να εμποδίσει την άφιξη ενισχύσεων από τη Θεσσαλία.

Σχόλιο [j13]: διεισδύω P9: για κπ. που προχωρεί μέσα σε μια σχεδόν αδιαπέραστη ή απαγορευμένη περιοχή: *Οι εξερευνητές διείσδυσαν βαθιά μέσα στη ζούγκλα. Οι στρατιώτες διείσδυσαν μέσα από τις εχθρικές γραμμές. Δημοσιογράφοι κατόρθωσαν να διεισδύσουν στα άδυτα των μυστικών υπηρεσιών.*

Σχόλιο [j14]: νώτα: τα πίσω τμήματα μιας στρατιωτικής παράταξης: *Ενισχύω / καλύπτω / προστατεύω τα ~ του στρατού από τις εχθρικές επιθέσεις.*

Η ελληνική αντεπίθεση

Όμως **ο ελληνικός στρατός αμύνθηκε με επιτυχία**, ενώ οι Ιταλοί Αλπινιστές εξουδετερώθηκαν στις χιονισμένες χαράδρες

του Σμόλικα. Στα μέσα Νοεμβρίου του 1940 οι Έλληνες στρατιώτες αντεπιτέθηκαν, αναγκάζοντας τους Ιταλούς να αποσυρθούν στο εσωτερικό της Αλβανίας και πετυχαίνοντας σημαντικές νίκες, μπήκαν στη Βόρεια Ήπειρο, αλλά η περαιτέρω προώθησή τους ήταν πολύ δύσκολη. Λόγω του ορεινού εδάφους και του βαρύτατου χειμώνα, τα κρυοπαγήματα ήταν περισσότερα από τις απώλειες της μάχης, ενώ η μεταφορά τροφίμων και πυρομαχικών δυσκόλευε όσο τα στρατεύματα απομακρύνονταν από τα ελληνικά σύνορα.

Σχόλιο [j15]: προώθηση η Ο33 : η ενέργεια του προωθώ. 1. μετακίνηση προς τα εμπρός: Το επιτελείο διέταξε την ~ μονάδων προς τα σύνορα.

▲ Πίνακας του Έκτορα Δούκα που απεικονίζει τη μεταφορά στρατιωτικού υλικού στο πολεμικό μέτωπο από τις γυναίκες της Πίνδου, Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

▲ Επαιογραφία του Αλέξ. Αλεξανδράκη με τον τίτλο «Κατάληψη εχθρικών θέσεων», Αθήνα, συλλογή οικογένειας Αλεξανδράκη

Το ελληνικό «ΟΧΙ»

Η **επιχείρηση** της Ιταλίας στο μέτωπο της Αλβανίας είχε αποτύχει χάρη στο **ελληνικό «ΟΧΙ»**, την άρνηση ενός ολόκληρου λαού να υποταγεί στις επιθυμίες των ισχυρών και να χάσει τη λευτεριά του.

Σχόλιο [j16]: Επιχείρηση: σύνολο από συντονισμένες ενέργειες του στρατού που γίνονται ιδίως στα πλαίσια ενός πολέμου- πολεμική επιχείρηση: Μια ~ στρατηγικής / τακτικής φύσεως. Επιθετική / αμυντική ~. Ναυτική ~. Αεροπορική / χερσαία ~. Αποβατική ~. Εκκαθαριστική ~. Το σχέδιο μιας επιχείρησης.

Γλωσσάρι

Τορπιλισμός: Χτύπημα με υποβρύχιο Βλήμα που ονομάζεται τορπίλη και προκαλεί ανατίναξη.

Τελεσίγραφο: Έγγραφο, με το οποίο οι Ιταλοί απαιτούσαν την άνευ όρων παράδοση της Ελλάδας.

Αλπινιστές: Ιταλοί στρατιώτες εξασκημένοι στον πόλεμο σε ορεινό έδαφος.

Κρυοπαγήματα: Η νέκρωση των άκρων (χεριών και ποδιών) από το υπερβολικό κρύο.